2026-10-19

Brottsofferjouren Sverige
Hammarby fabriksväg 25, 6 tr
120 30 Stockholm
info@brottsofferjouren.se
www.brottsofferjouren.se
Växel: 08-644 88 00
Brottsofferstöd: 116 006

Remissvar av Ju2026/01595 – Ett statligt identitetskort

Brottsofferjouren Sverige (BOJ) har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på promemorian Ett statligt identitetskort (Ju2026/01595) och vill framföra följande.

BOJ välkomnar promemorians inriktning. Förslagen innebär ett tydligare, mer enhetligt och säkrare system för statliga identitetshandlingar. Genom förslaget till ny lag liksom följdändringar i flera andra författningar tillskapas goda möjligheter att förhindra bedrägeribrott, som annars kan innebära allvarliga konsekvenser för de som utsätts. Brottsofferjouren kan inte se några negativa konsekvenser för brottsoffer.

Brottsofferjouren Sverige tillstyrker därför förslagen i Ju2026/01595.

Ställningstagande

Förslaget innebär att ett nytt statligt identitetskort införs och ersätter dagens nationella identitetskort samt identitetskortet för folkbokförda i Sverige. Kortet ska kunna utfärdas med eller utan funktion som resehandling och kunna innehålla en statlig e-legitimation. Syftet är att stärka identitetsförvaltningen, försvåra identitetsmissbruk och motverka bedrägerier och annan brottslighet som begås med hjälp av oriktiga identitetshandlingar.

Ett alltmer digitaliserat samhälle måste ställa krav på att det finns en säker och tillförlitlig verifiering av identitet. Utredningen pekar på att det finns en baksida i form av identitetsrelaterad brottslighet som begås bland annat genom att använda falska identitetshandlingar eller genom att utnyttja någon annans identitet med eller utan dennes vetskap. Det förekommer också att enskilda uppträder under multipla identiteter som har registrerats hos olika myndigheter.

Utredningen har syftat till att skapa förutsättningar för en effektivare och säkrare process vid verifiering av identitet. För detta föreslås att biometriska uppgifter, som är individunika, används, något som redan Migrationsverket och Skatteverket kan göra idag. Fler myndigheter bör dock kunna göra detta för att både främja deras kontrollmöjligheter och utgöra ett skydd för enskilda mot att deras identitet nyttjas i oriktiga sammanhang. Förslagen innebär en rätt men inte en skyldighet att använda biometrisk identifiering och den får bara användas när den bedöms som nödvändig.

Förslaget om en ny lag som biometrisk verifiering av identitet kan för enskilda innebära att de blir skyldiga att låta myndigheter ta fingeravtryck eller ansiktsbild i större omfattning än vad som sker i dag. Utredningen har ansett att det intrång i skyddet för den personliga integriteten som biometrisk verifiering innebär motiveras av ett starkt samhällsintresse – identitetsmissbruk motverkas – och att det intrånget är proportionerligt. Vidare påpekar utredningen att den föreslagna lagstiftningen också utgör en skyddslagstiftning för den enskilde. Risken att känsliga personuppgifter sprids till obehöriga motverkas av att det bara är myndigheter som får tillämpa den nya lagen, att de biometriska uppgifter som har tagits fram och använts vid verifiering omedelbart ska förstöras efter genomförd kontroll och att uppgifterna ska omfattas av absolut sekretess.

Utredningen pekar även på att den nya lagen kan få positiva effekter på myndigheternas förebyggande arbete och i övrigt motverka brottslighet, såväl direkt som indirekt. Som exempel på detta är att det troligen blir mindre attraktivt att använda ett hittills vanligt förekommande brottsligt upplägg, nämligen att en e-legitimation för en person som endast tillfälligt har vistats i Sverige i syfte att etablera en identitet som används som ”målvakt” därefter används av andra.

BOJ ser positivt på att förslagen utgår från en säkrare och mer sammanhållen process för ansökan, identitetskontroll, utfärdande och utlämnande av identitetshandlingar. Särskilt viktigt är kravet på personlig inställelse som huvudregel vid både ansökan och utlämnande, möjligheten till biometriska kontroller samt reglerna om återkallelse vid fel eller missbruk.

Brottsofferperspektivet

Bedrägerier, identitetsstölder och annan ekonomisk brottslighet kan få mycket allvarliga konsekvenser för enskilda. Brottsoffer kan drabbas av ekonomiska förluster, psykisk ohälsa, skuld och skam samt långvarig ekonomisk utsatthet. Det är därför angeläget att samhället vidtar förebyggande åtgärder som minskar möjligheterna att använda falska, stulna eller felaktigt utfärdade identitetshandlingar.

BOJ utgår alltid från ett brottsofferperspektiv. En säker och tillförlitlig identitetsförvaltning är inte enbart en fråga om effektiv administration eller brottsbekämpning. Den är också en viktig skyddsåtgärd för personer som riskerar att utsättas för identitetsmissbruk, bedrägerier och därmed sammanhängande ekonomiska och personliga konsekvenser.

Förslagen bedöms stärka möjligheten att förebygga sådan brottslighet. Särskilt betydelsefullt är att Polismyndigheten får ett tydligt regelverk för att kontrollera att en person inte får pass eller statliga identitetskort utfärdade i olika identiteter.

Ytterligare förebyggande åtgärder mot bedrägerier
BOJ vill också framhålla att säkra identitetshandlingar behöver kompletteras med förebyggande åtgärder i bankernas system och arbetsmetoder. BOJ har tidigare föreslagit ett säkerhetspaket som bland annat omfattar möjligheter för privat- och företagskunder att välja tidsfördröjning för betalningar, överföringar och Swish, att kunna stoppa överföringar under fördröjningstiden samt att använda listor över betrodda betalningsmottagare.

Vidare bör kunder kunna välja beloppsgränser för när ytterligare säkerhetsåtgärder aktiveras och i vissa fall kunna kräva att två personer godkänner större överföringar. Sådana lösningar måste dock utformas så att de inte riskerar att användas som ett uttryck för ekonomiskt våld i nära relationer. BOJ har därför särskilt framhållit behovet av att den typen av tvåpersonsgodkännande ska kunna hävas av kontoinnehavaren efter säker identifiering.

Bankerna bör också använda sina system för kundkännedom för att uppmärksamma och vid behov stoppa överföringar som tydligt avviker från kundens normala transaktionsmönster.

Monica Ekström
Förbundsordförande
monica.ekstrom@boj.se

Ylva Sperling
Generalsekreterare
ylva.sperling@boj.se